

GNUzilla

Februar 2006 / Broj 14

Distribucije:

Damn Small Linux 2.0
Edubuntu 5.10

Softver:

KDE 3.5
KlamAV

Događanja:

Prezentacija Vikipedije i Vikimedije SCG
na tribini održanoj prošlog meseca
Projekcija filma Revolution OS

ВикипедијА
Слободна енциклопедија

Biblioteka:

Društveni značaj slobodnog softvera

Nagradna igra:

Nove nagrade za nove dobitnike

GNU FDL
FREE DOC
LICENCE

Copyleft 2006. GNUzilla

GNUzilla

Februar 2005

Uvodna reč:	3
Vesti.....	4

Distroflash

Predstavljamo vam nove distribucije.....	6
Nadolazeće realizacije distribucija.....	9

Distrowatch

Pregled popularnosti GNU/Linux/BSD distribucija.....	10
---	----

Distribucije

Edubuntu.....	11
Damn Small Linux.....	14

Softver

Download.....	17
KlamAV.....	20
KDE 3.5.....	22

Sloboda

Tribina Vikimedije SCG.....	24
Revolution OS na velikom platnu.....	26

Biblioteka

Miloš Rančić: Društveni značaj slobodnog softvera	
Ideje.....	28

GNUzilla

Magazin za popularizaciju
Slobodnog softvera, GNU, Linux i
*BSD operativnih sistema

Kolegijum

Ivan Jelić
Ivan Čukić
Marko Milenović
Petar Živanić
Aleksandar Urošević

Saradnici

Sladan Milošević
Miloš Rančić
Miloš Mandaric
Marko Đorđević

Slog i tehnička obrada

Ivan Jelić

Slog i tehnička obrada

Petar Živanić

Priredivač

Mreža za Slobodan Softver
<http://www.fsn.org.yu>

URL adresa

<http://gnuzilla.fsn.org.yu>

Kontakt adresa

gnuzilla.kontakt@gmail.com

IRC kontakt

#gnuzilla na [irc.freenode.org](#)

Copyright (c) 2006 Free Software Network - FSN.

Permission is granted to copy, distribute and/or modify this document under the terms of the GNU Free Documentation License, Version 1.2 or any later version published by the Free Software Foundation; with no Invariant Sections, no Front-Cover Texts, and no Back-Cover Texts. A copy of the license is included in the section entitled "GNU Free Documentation License".

Gde ima dima i vatra postoji

AKO BUDEM SLOBODNI DA NASULTIMO KAKVA NAS BUDUĆNOST OČEKUJE, SUDEĆI PO POČETKU GODINE, 2006. BI MOGLA DA BUDE PRELOMNA GODINA ZA ZAJEDNICU SLOBODNOG SOFTVERA U SRBIJI.

Ovaj broj GNUzille sigurno spada u grupu najslobodarskih brojeva. Pored aktivnog praćenja svih događanja na našoj sceni, otvorili smo novu "narandžastu" rubriku u kojoj ćemo objavljivati literarna dela koja postoje na srpskom jeziku, a vezana su za tematiku našeg časopisa. Naravno, mesto u GNUzilli će naći jedino slobodan sadržaj. Počinjemo vrlo ozbiljno i objavljujemo prvi deo rada jednog našeg dugogodišnjeg poznavaca GNU filozofije. U narednih nekoliko brojeva će GNUzillina biblioteka biti popunjena njegovim radovima.

Ostatak broja je manje više stara i proverena priča. Naš novi saradnik je nastavio odličan debi, pa nam ponovo prenosi novitete sa scene. Naročito nam je drago se i LUG Beograda uključio u rad GNUzille pa se nadamo da ćemo nastaviti saradnju i u buduće. Od sledećeg broja očekujemo radikalnije i nadamo se, vrlo korisne promene koje će nam omogućiti da GNUzilla bude još bolja.

Pomenuta aktivnost GNUzille na terenu je ovaj put ovekovećena u vidu izveštaja sa dva vrlo zanimljiva događaja koja bi trebalo da označe početak saradnje organizacija koje se bave informatičkim slobodama u Srbiji. U narednom broju vas očekuju raporti sa akcija i tribina koje će se dogoditi u februaru, a sve čitaloce pozivamo da 11. februara dođu na tribinu (prvi sprat Doma omladine u Beogradu) na kojoj će biti reči o GNU pokretu, predistoriji i istoriji ideje slobodnog softvera. Naravno, svi sa nestručnjem očekujemo gostovanje Richarda Stallmana u Beogradu koje bi trebalo da se dogodi između 10. i 15. marta, no o tome više reči u sledećem broju.

Nastavljamo sa nagradnom igrom, pa šest srećnih dobitnika i ovaj put očekuju nagrade.

Vidimo se prvog marta, a do tada uživajte u GNUzilli 14!

NAGRADNA IGRA

Pošaljite na našu adresu kontakt email, ime i prezime, tačnu adresu i odgovor na pitanje:

Kada i na kom mestu je održana projekcija filma Revolution OS?

Šest najvernijih čitalaca, koji pošalju email sa potrebnim sadržajem do 20.januara, očekuju nagrade.

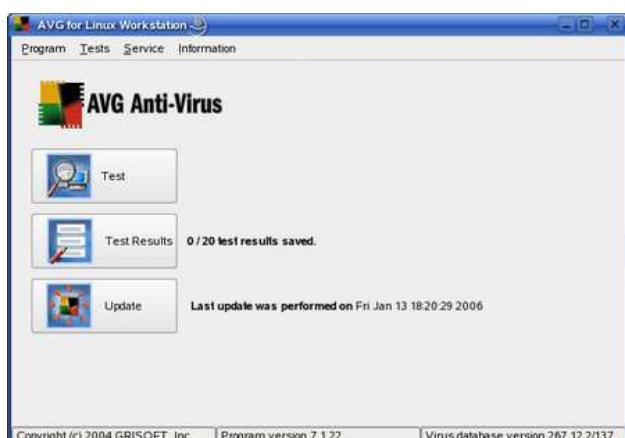
NAPOMENA:

Iz tehničkih razloga, nismo u mogućnosti da nagradnu igru realizujemo van teritorije Srbije.

~Ivan Jelić

AVG Anti-Virus i za Linux

Iako vam Anti-Virus zaštita za Linux nikada nije niti će biti potrebna (a i zašto bi?!), određeni broj pre svega novih korisnika Linuxa ne mogu nikako da zaborave svoje ranije navike korišćenja ovog parčeta softvera pod Windowsom, bez kojeg se ne može zamisliti krstarenje internetom. Kompanija Grisoft je objavila svoju prvu verziju Anti-Virusa za Linux pod imenom AVG Anti-Virus, koji nosi oznaku 7.1-22 i koji je dostupan sa dole priložene adrese u vidu RPM paketa, veličine od oko 8 MB.

Korisne adrese:

<http://free.grisoft.com/doc/20/Ing/us/tpl/v5>

Gentoo LiveUSB

 Jedan od novih projekata kada je u pitanju Gentoo Linux jeste i mogućnost pravljenja USB varijante ovog Linuxa. Sada u zvaničnoj dokumentaciji možete naći i sekciju : Gentoo Linux LiveUSB HOWTO, koja detaljno opisuje kako da Gentoo Linux stavite na vaš USB dongle. Jedini uslovi su da imate USB flash drive koji nije manji od 64MB, x86 računar koji podržava pokretanje sistemom sa USB jedinice, i naravno instaliran Gentoo Linux ili u krajnjem slučaju neku drugu Linux distribuciju. Detalje oko pravljenja USB verzije Gentoo pogledajte na adresi: <http://www.gentoo.org/doc/en/liveusb.xml>.

Korisne adrese:

<http://www.gentoo.org>

<http://www.gentoo.org/doc/en/liveusb.xml>

Ubuntu - Porodica Ubuntu Linuxa je sve veća!

Pored popularnog Ubuntu i Kubuntu Linuxa, i posle objavlјivanja početka rada na Edubuntu i XUbuntu Linuxu, na red je došao i Network Ubuntu, skraćeno nUbuntu. nUbuntu prestavlja novu Ubuntu distribuciju koja će u sebi uključivati internet i serverske sigurnosne alate.

Korisne adrese:

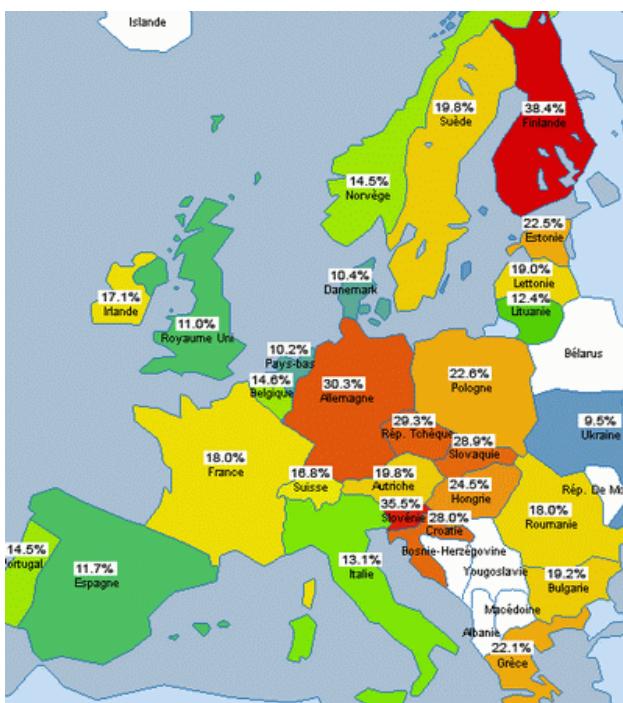
<http://nubuntu.org>

Firefox prešao granicu od 20% u Evropi

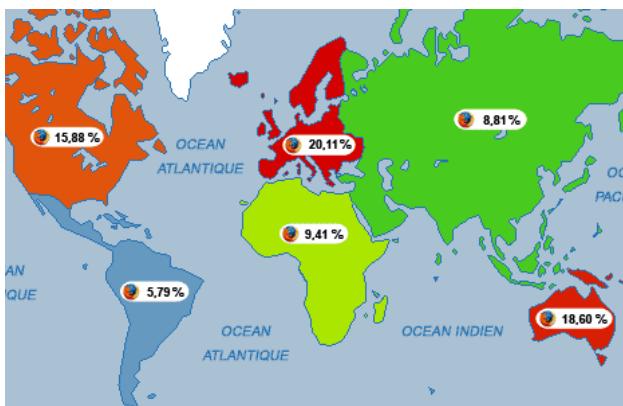

Internet pretraživač Mozilla Firefox je uspeo da za nekoliko proteklih meseci, prema istraživanju XITIMonitora (www.xitimonitor.com), pređe do sada nedostižnu granicu od 20% u Evropi sa tendencijom stalnog rasta. Istraživanje je pokazalo da se Firefox najviše koristi u Finskoj - 38,39% i Sloveniji 35,55% a najmanje u Ukrajini - samo 9,49% i Hollandiji 10,17%. Ovo istraživanje je obuhvatilo skoro

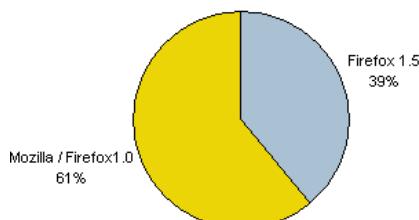
sve Evropske zemlje sem BiH, SCG i Makedonije, a prosek korišćenja Firefoxa je veoma dobrih 20,11%.

Za razliku od Evrope gde je porast broja korisnika Firefoxa znatno uvećan, ovaj internet pretraživač beleži porast i u Americi na 15,88% i Australiji na 18,60%, dok je na ostalim kontinentima još uvek veoma mali broj korisnika vatrene lisice.

Još jedno istraživanje je veoma interesantno kada govorimo o Firefoxu, a to je da ima duplo više kro-

snika Firefoxa 1.0.x - 61% u odnosu na najnoviju verziju 1.5 koju koristi samo 39% surfera.

XiT Monitor

Korisne adrese:

<http://www.xitmonitor.com>

<http://www.xitmonitor.com/etudes/equipement13.asp>

SeaMonkey - priča o Mozilla Suite se nastavlja

Velika zajednica ljubitelja i korisnika Mozilla Suite internet pretraživača, posle prekida rada na ovom browseru odbila je da pređe na novo čedo Mozilla - internet pretraživač Firefox - i odlučila je da nastavi sa radom na Mozilla Suite ali pod novim imenom, SeaMonkey. Tako kao posledicu ovog rada imamo sada prvu beta verziju novog/starog internet pretraživača koji nosi oznaku SeaMonkey 1.0 beta.

Posle prve alfa verzija koja je bila realizovana krajem septembra 2005 godine, raduje nas činjenica da upornosti i entuzijazam da se ovaj novi/stari internet pretraživač stavi na noge nije zamrla i da nas sigurno očekuje jedan dobar i stabilan browser - a tu je naravno i novi logo...

Korisna adresa:

<http://www.mozilla.org/projects/seamonkey/>

~Sladjan Milošević

Predstavljamo vam nove distribucije

Kao i u prošlom broju i u ovom vam predstavljamo nove Linux/BSD distribucije.

Pardus Linux

Pardus je nova Linux distribucija koja nam dolazi iz Turske. Za razliku od ostalih manjih Linux distribucija koje se zasnivaju na nekim većim distribucijama, Pardus je sistem za sebe, a ima i nekoliko alata po kojima se razlikuje od ostalih. U samom početku razvoja ova distribucija je bila napravljena kao Live sistem, a tek u decembru 2005. pojaviла se prva install verzija.

Pardus ima veoma lep dizajniran instalator YALA (Yet Another Linux Installer), Menadžer za podešavanje COMAR (COnfiguration MAnageR) i Kontrolni panel a isto tako koristi i sopstveni Menadžer paketa po imenu PiSi (Packages Installed Successfully, as Intended).

Pardus dolazi samo na jednom CD-u, besplatan je kao i većina Linux distribucija i za sada je samo na engleskom i turskom jeziku. Prva, a ujedno i aktuelna verzija je Pardus 1.0. Koristi grafičko okruženje KDE a od značajnih paketa (aplikacija) poseduje sledeće: Kernel je 2.6.14.4, KDE 3.5, Xorg 6.9, Open Office.org 2.0.1, Gimp 2.3.4, Firefox 1.5, MPlayer 1.0cvs itd...

Korisne adrese:

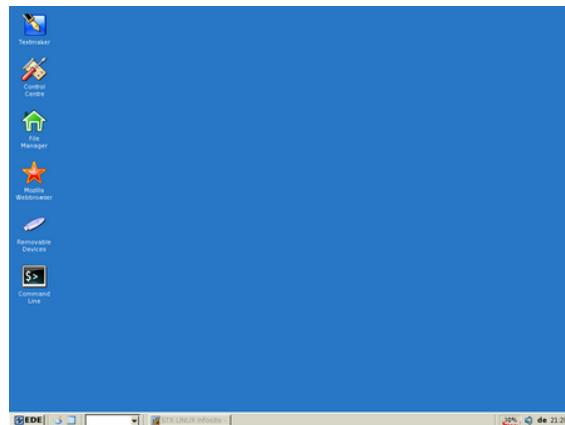
<http://www.uludag.org.tr/eng/>

STX Linux

STX Linux je nova Linux distribucija koja nam dolazi iz Nemačke. Zasnovana je na Slackware Linuxu i to na najnovijoj verziji 10.2, ali je i prilagođena za mašine sa starijim hardverom. Tako da ćete uspeti da naterate STX Linux da radi na Pentijumu 1 sa samo 32 MB RAM memorije i 2GB HDD prostora od kojih samo 100 MB za Swap. Grafičko okruženje je za razliku od drugih Linux distribucija, a kako bi moglo da se instalira na slabije mašine, Equinox Environment ili skraćeno koji je stabilno i ima

STX Linux dolazi na samo jednom CD-u, be-

splatan je a trenutno aktuelna verzija je STX Linux 1.0. Od značajnih paketa (aplikacija) poseduje sledeće: Kernel je 2.6.13.2, GCC 3.3.6, Xorg 6.8.2, Gimp 2.3.5, Mozilla 1.7.12, XMMS 1.2.10 itd...

Ukoliko imate neku stariju mašinu a niste znali koju od distribucija da instalirate, ne morate više da tražite - STX Linux je pravo rešenje za vas.

Korisne adrese:

<http://www.stibs.cc/stx>

Underground Desktop

Underground Desktop je nova GNU/Linux distribucija koja nam dolazi iz Italije i zasnovana je na Arch Linuxu, za razliku od prve verzije koja je nosila oznaku 12 i zasnivala se na Debianu. Odlikuje je lak način instalacije, koristi KDE grafičko okruženje i prilagođena je procesorima

i686. Ova distribucija je još uvek u eksperimentalnoj fazi, tako da se ne preporučuje za svakodnevno korišćenje i upotrebu.

Underground Desktop dolazi na samo jednom CD-u, besplatan je naravno a trenutno je u fazi razvoja. Najnovija verzija je Underground Desktop 21. Od značajnih paketa (aplikacija) poseduje sledeće: Kernel je 2.6.14, GCC 3.3.5, Xorg 6.8.2, Gimp 2.2.9, MPlayer 1.0pre7, OpenOffice.org 2.0, XMMS 1.2.10, Firefox 1.5 itd...

Korisne adrese:

<http://www.ludos.org/portal/>

Topologilinux

Ako ste dugogodišnji korisnik Windowsa koji namerava da isproba neku od Linux distribucija, ali se suviše plasi novih stvari i svih mogućih problema na Linuxu mu ne odgovaraju baš preterano), trebalo bi da isproba Topologilinux.

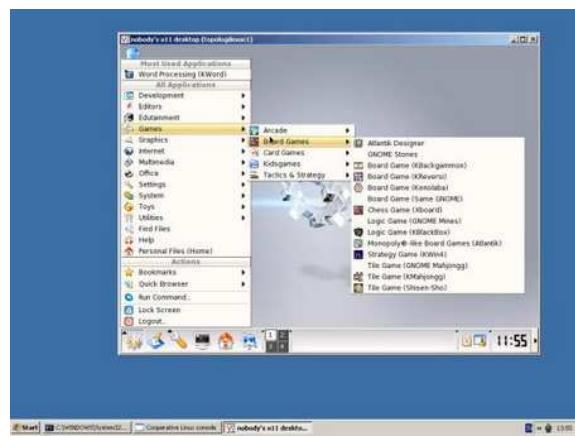
Ova Linux distribucija se razlikuje od svih ostali po tome što se pokreće u Windowsu i nisu joj potrebne nikakve Linux particije, a svaki Windows korisnik koji je instalirao makar jednu video igru ili makar i jedan program moći će da se snađe i sa instalacijom ovog Linuxa, i tako na jedan veoma lak način moći da se upozna sa operativnim sistemom Linux.

Topologilinux se može instalirati na Windows XP:

Ili na windows 2000:

Topologilinux dolazi na nekoliko CD-a ili jednom DVD-u, besplatan je kao i većina Linux distribucija, zasnovan na Slackwareu 10.2 . Trenutna verzija je Topologilinux 6.0.0. Koristi KDE/GNOME/XFCE grafička

okruženja a od značajnih paketa (aplikacija) poseduje sledeće: Kernel je 2.6.14.2, KDE 3.4.2, GNOME 2.12, Xorg 6.8.2, Open Office.org 2.0, Wine 0.9.1, Gimp 2.2.8, Firefox 1.0.7.

Korisne adrese:

<http://topologi-linux.sourceforge.net>

VideoLinux

VideoLinux je nova Linux distribucija koja je zasnovana na PCLinuxOS Linuxu, i čiji je glavni cilj obrada multimedijalnih sadržaja: za tu svrhu sadrži četri aplikacije i to: VirtualDubMod 1.5.10, VobBlanker 2.0.1.0, DVD Rebuilder 0.96 Besplatno izdanje i DVD Decrypter, poslednju finalnu verziju.

VideoLinux dolazi na samo jedno CD-u, be-

splatan je, a trenutna verzija je VideoLinux 0.1. Od aplikacija sadrži: KDE 3.5, Gnome 2.10, Fluxbox 0.9.12, avidemux-2.0.42, gcc-3.3.1, Mplayer-1.0-0.pre7.2, xorg 6.9...

Korisne adrese:

<http://www.promarkmedia.co.uk/videolinux/>

~Slađan Milošević

Nadolazeće realizacije distribucija

I U OVOM BROJU VAM DAJEMO PREGLED NADOLAZEĆIH REALIZACIJA LINUX/BSD DISTRIBUCIJA I NAJAVE NOVIH VERZIJA.

Februar:

- 02-02-2006: SUSE Linux 10.1 beta3
- 08-02-2006: Haansoft Linux 2006 RC1
- 09-02-2006: SUSE Linux 10.1 beta4
- 13-02-2006: Fedora Core 5 Test3
- 16-02-2006: SUSE Linux 10.1 rc1
- XX-02-2006: Gentoo Linux 2006.0

Mart:

- 04-03-2006: Haansoft Linux 2006 RC2
- 15-03-2006: Fedora Core 5
- 16-03-2006: Frugalware Linux 0.4rc2
- 20-03-2006: FreeBSD 6.1
- 23-03-2006: Ubuntu Linux 6.04 Beta
- 27-03-2006: Haansoft Linux 2006
- 30-03-2006: Frugalware Linux 0.4

April:

- 03-04-2006: FreeBSD 5.5
- 13-04-2006: Ubuntu Linux RC
- 20-04-2006: Ubuntu Linux 6.04

Jun:

- 01-06-2006: Mandriva Linux 2007 0.1
- 15-06-2006: Mandriva Linux 2007 0.2

Juli:

- 01-07-2006: Mandriva Linux 2007 0.3
- 15-07-2006: Mandriva Linux 2007 0.4
- 31-07-2006: FreeBSD 6.2

Avgust:

- 01-08-2006: Mandriva Linux 2007 0.5
- 15-08-2006: Mandriva Linux 2007 0.6
- XX-08-2006: Gentoo Linux 2006.1

Septembar:

- 01-09-2006: Mandriva Linux 2007 0.7
- 15-09-2006: Mandriva Linux 2007

Decembar:

- 06-12-2006: Debian GNU/Linux 'etch'

- 11-12-2006: FreeBSD 6.3

Kao što možete videti očekuje nas bogata godina kada je reč o razvoju Linux/BSD distribucija. A što se tiče meseca februara, tu nas očekuje prva RC verzija novog SUSE Linuxa 10.1 kao i novi Gentoo Linux.

~Slađan Milošević

LinuxBalkan.com je prva On-Line prodavnica na ovom prostoru još od 1998 godine. Veliki izbor najnovijih GNU/Linux i BSD distribucija, CD i DVD izdanja. Garancija na narezane medijume.

Logos for various Linux distributions and brands:

- ubuntu
- Mandriva
- SUSE
- Fedora
- slackware
- debian
- redhat
- Novell
- PCLinuxOS
- gentoo linux
- KNOPPIX
- kubuntu
- MEPIS
- AUTRIUM
- Damn Small
- SOLARIS
- Verbatim®
- FreeBSD
- NetBSD
- OpenBSD

http://www.LinuxBalkan.com tel: 064/159-78-50

Pregled popularnosti GNU/Linux/BSD distribucija

I U OVOM BROJU GNUZILLE DAJEMO VAM PREGLED POPULARNOSTI LINUX/BSD DISTRIBUCIJA, KAO ŠTO JE TO BIO SLUČAJ I U PREDHODNOM BROJU.

Na vrhu i dalje ništa novo! Ova rečenica sve govori, kao i do sada prva četri mesta i dalje su rezervisana za Ubuntu, SUSE, Mandrivu i Fedoru. Ono što je novina u odnosu na protekli mesec jeste da je Fox Desktop, nova Linux distribucija koja je zasnovana na Fedori, uspela da za veoma kratko vreme zabeleži veliki rast i sada zauzima 17 poziciju. KANOTIX-u je isto tako porasla popularnost tako da je sa prošlomesečnog 15 mesta sada na osmom.

Od BSD distribucija napopularniji je još uvek FreeBSD koji je na 16 poziciji, a u stopu ga prati PC-BSD koji je trenutno na 20 mestu. Za sve ostalo pogledajte tabelu.

Pad	>
Porast	<
isti rejting	=

(korišćeni podaci sa DistroWatcha)

Korisne adrese:

<http://www.distrowatch.com>

~Sladan Milošević

1	Ubuntu	2209<
2	SUSE	1340<
3	Mandriva	1322<
4	Fedora	1126<
5	MEPIS	1001<
6	Dann Small	892<
7	Debian	727=
8	KANOTIX	593<
9	KNOPPIX	582<
10	Gentoo	561<
11	Slackware	521<
12	Vector	498<
13	Kubuntu	454<
14	PCLinuxOS	452<
15	Arch	396<
16	FreeBSD	392<
17	FoX Desktop	379<
18	Puppy	372<
19	Xandros	331<
20	PC-BSD	272<
21	CentOS	268=
22	STX	252<
23	Linux XP	240<
24	SLAX	238=
25	Zenwalk	233<
26	VLOS	213<
27	Yellow Dog	192=
28	DragonFly	191>
29	SME Server	186=
30	RR4/RR64	182>
31	Lunar	179=
32	Linspire	170<
33	Red Hat	167<
34	Ultima	156<
35	MirOS	156=
36	WHAZ	155>
37	Solaris	141<
38	Ark	137<
39	GeeXboX	135<
40	Netwosix	132=
41	Kurumin	130=
42	DesktopBSD	125=
43	m0n0wall	119<
44	NetBSD	118>
45	pocketlinux	108>
46	tinysofa	103=
47	OpenBSD	100<
48	SAM	97<
49	MediaInLinux	96>
50	Devil	95=
51	Symphony OS	89<
52	Gentoox	89<
53	IPCop	84=
54	EnGarde	84=
55	Yoper	83=
56	Frugalware	83<
57	aLinux	83=
58	64 Studio	83=
59	Auditor	81>
60	Finnix	80=
61	T2	79<
62	Feather	78=
63	LiveCD Route	77=
64	Scientific	76=
65	dyne:bolic	76<
66	Nonux	75=
67	Vine	74=
68	MoviX	74<
69	Elive	72=
70	Pardus	71=
71	Eduubuntu	69>
72	ASPLinux	68<
73	Parsix	67<
74	SmoothWall	65<
75	LFS	65>
76	AGNULA	64=
77	Linux4all	62<
78	ClarkConnect	62=
79	Underground	59=
80	Novell	59<
81	Foresight	59=
82	BIG LINUX	58=
83	White Box	57=
84	Morphix	57=
85	BeatriX	56<
86	Turbolinux	55=
87	Musix	54<
88	Knoppix STD	54<
89	Ututo	53>
90	Magic	3<
91	Kate OS	52>
92	Knoppix	52>
93	Astaro	52=
94	KnoppMyth	50>
95	FreeSBIE	49=
96	LG3D	47<
97	Guadalinex	47=
98	Berry	47=
99	Source Mage	46=
100	Aurox	45=

Linux Overburn

Ne gubite vreme na download GNU/Linux
i *BSD distribucija!

Naručite ih već danas kod Linux Overburn-a!

Posetite adresu:
www.overburn.tk

i upoznajte se sa našom ponudom!

Edubuntu

Linux za male ljudе

Novina u Linux svetu

Pre nekih mesec dana pojavio se još jedan 'izrod' Ubuntua: Edubuntu (<http://www.edubuntu.org>). Iako nisam baš fan Ubuntua (jer ako bih već želeo Debianove pakete uzeo bih Debian, zar ne?), ova distribucija mi je privukla pažnju zbog podnaslova: "Linux for Young Human Beings". Rekoh sebi kakav je to Linux za decu, pa i vrapci znaju da Linux ne mogu da svare ni stariji, a kamoli deca! To moram da vidim!

Ostavivši po strani predrasude vezane za Ubuntu, uzeh da skidam Edubuntu, gde je došlo do problema: ja sam htio DVD izdanje, sa svim paketima, međutim jedva sam pronašao link za download DVD-a. Zatim posle nekoliko pokušaja skidanja (preko BitTorrenta, zatim sa nekog servera na kome su u toku noći obrisali upravo taj iso fajl koji ja skidam, da bih ga na kraju preuzeo sa trećeg servera - taj dvd.iso se pokazao kao neispravan), reših da je ok i CD izdanje.

Instalacija

Dokumentacija za Edubuntu u principu još ne postoji i slabo je opisano za šta je sve sposoban, ali njihov wiki raste iz dana u dan. Kako god bilo, tamo piše dovoljno - da postoje tri vrste instalacije:

1. workstation - u principu Ubuntu sa ubuntu-edu paketom, što jeste super jer je dosta programa/igara namenjenih deci sakupljeno na jednom mestu, pa ako imate neko dete u okolini (2-10 godina) dajte mu ovu distribuciju - ima puno zanimljivih programa.

2. server - ovde se instalira samo server, slična je broju tri ali bez X-a, samo sa nekim servisima, ali nigde nisam našao tačno kojim. Ali to nije ni bitno, jer je mene u stvari zainteresovala treća opcija:

3. default instalacija - ovo je već nešto zanimljivo i o ovoj instalaciji može mnogo da se piše i objašnjava - razni akronimi koji je prate, a najbitniji su: LTSP (<http://www.ltsp.org>) - Linux Terminal Server Project koji omogućava jednostavno pravljenje diskless radnih stanica. I uz pomoć projekta EtherBoot

(<http://etherboot.net>) može se iskoristiti i za računare koji ne poseduju mrežnu karticu sa PXE (Pre-boot eXecution Environment) čipom. Pored LTSP-a bitan deo sistema predstavlja i openLDAP (<http://www.openldap.org>) - Lightweight Directory Access Protocol koji je jako bitan ukoliko imate mrežu gde jedan računar može koristiti bilo koji korisnik.

Nepostojeći problemi

Više dana sam proučavao dokumentaciju ova dva projekta pre nego što sam se upustio u instalaciju Edubuntua (ionako sam čekao da skinem neki ispravan iso). U principu, ideja je da se napravi jedan (relativno) jak server na kome se instalira Edubuntu a zatim da se na njega nakače thinclient X terminali, koji se bootuju sa servera preko mreže. Zatim sam još par dana proveo čitajući dokumentaciju koja se tiče network boota. I sve to sam uradio da bih, kada sam završio instalaciju, otkrio da mi ništa od toga ne treba!!!

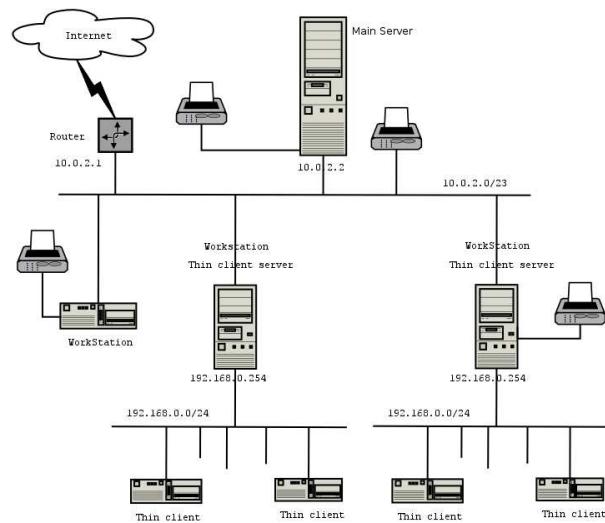
Sve je unapred podešeno, a na vama (nama) je da samo izaberete server i sa njim povežete thincliente. Diskless P1-133MHz, 32MB RAM-a, 2MB RAM-a na grafičkoj karti i sa nekom vrstom PXE-a. Nakon toga se ceo postupak svodi na jednu rečenicu: instalirati edubuntu na server kojom prilikom se ama baš nište ne očekuje od korisnika (sve je unapred podešeno), nakon čega treba samo stisnuti power dugme na thinclientu!

Toliko. U tom trenutku kreće boot tog P1 thinclienta i nakon par minuta (4 minuta tačnije, ali je server bio P2 sa sporim hard diskom), na ekranu diskless terminala se dobija slika i možete da klikćete, otivate i zatvarate aplikacije (OpenOffice na P1!!! :)), radite u njima, sve kao da ste na serveru. I što je najbolje, sve radi kako treba.

Hardverski zahetvi

Zanimljivi su i zahtevi koje server treba da ispunii i koji naravno zavise od više faktora (broja klijenata i vrsta aplikacija koje će se na njima vrteti). Ali slobodno se može reći da je na serveru po radnoj stanici potrebno 2Mbps protoka u mreži i 50 MB RAM-a, plus još 250MB za potrebne servise za server. Brzina procesora nije presudna tako da bilo koji procesor sa hiljadama megaherca to može da vuče. Brzina hard diska je presudna kod bootovanja i startovanja aplikacija. Ukratko, bilo koja nova mašina može da pogoni dvadesetak stanica, pa makar sve koristile

OpenOffice i Firefox zajedno, na primer. Jedini kritični trenutak koji može da zaguši server i celu mrežu jeste istovremeni reset svih stanic, što sa našim provajderom električne energije nije teško zamisliti.

Na mrežu se, naravno, mogu priključiti štampači i skeneri. A o prednostima jednostavnog backupa i održavanja sistema koji se nalazi na samo jednom računaru, a ne na njih 20, nije potrebno trošiti reči. Ukoliko postoji više računara moguće je napraviti i MOSIX klaster, čime bi se rasporedilo opterećenje servera i mreže.

Edukacioni alati

Jedan od glavnih edukacionih alata na Edubuntuu jeste GCompris (<http://gcompris.net/>). Zaista fenomenalna aplikacija za decu: kada se startuje izgleda kao window mananger, koji je potpuno zaobljen i šaren. A u okviru njega mnoštvo aplikacija i igara za decu (približno 90 različitih aktivnosti, grupisanih u

13 kategorija). Gcompris dolazi sa posebnim paketom za administraciju u kome (učitelj?) unosi spi-

sak svih učenika, razvrstava ih u odeljenja i zadaje zadatke. Na taj način će deca videti samo ono što treba da vide. To je dobro i ako su u pitanju deca od 3-4 godine kojima bi polovina paketa bila nerazumljiva (ovo je testirano). Ali zato zadaci/igre kreću od početka: od toga kako se koristi miš, tastatura, preko učenja slova i matematike do raznih slagalica, bojanke i dosta malih igara. Čak postoji i jednostavan alat za pravljenje animacija. Jedini problem je što još uvek nije preveden na srpski, ali na tome se radi. Bitno je da se projekat GCompris radi u saradnji sa UNESCO-om.

Pored GComprisa, tu je standardan paket aplikacija: OpenOffice2, Firefox, Evolution i zaista puno igara dopunjениh celim KDE-ovim edukacionim paketom, gde se naravno KStars izdvaja kao zaista fenomenalna aplikacija. Zatim je tu i Schooltool Calendar (<http://www.schooltool.org>) čije ime sve govori, a pristupa mu se preko Firefoxa.

Zaključak

Po mom skromnom mišljenju ljudi iz Edubuntua su odradili zaista odličan posao koji uz мало добре volje može uštedeti dosta novca i izmamiti nesrazmeran broj dečijih osmeha.

Pored Edubuntua postoji još ovakvih projekata, kao na primer norveški SkoleLinux (<http://www.skolelinux.org>) i K12ltsp (<http://www.k12ltsp.org>), ali oni su namenjeni striktno obrazovnim institucijama, ne obdaništima. I pitanje je da li se baš ovako lako instaliraju i podešavaju. Pored toga, Edubuntu je prvi proizvod projekta MueKow (<http://wiki.ltsp.org/twiki/bin/view/Ltsp/Mue->

Kow), čiji je cilj korišćenje postojećih paketa iz distribucije - što često čini 95% potrebnog softvera za pravljenje LTSP servera, na koje se zatim dodaju ključnih 5% koda iz LTSP-a.

I ovo je zaista prava stvar za škole, domove i druge ustanove u kojima deca provode vreme. Naročito ako imaju neke stare, trenutno neupotrebljive računare ili ih nemaju uopšte. Ono što nama, kao zajednici, ostaje jeste da tim ljudima to i objasnimo.

Ostale bitne stvari za ovu distribuciju su prilično klasične za Ubuntu. Za automatsko mountovanje CD-ova, USB diskova i ostalih prenosnih medija je zadužen HAL koji svoj posao zaista obavlja kako treba. Podrazumevano grafičko okruženje je GNOME, što je za ovakvu distribuciju zaista prava stvar, jednostavan, bez previše informacija i opcija koje bi uplašile decu i/ili njihove roditelje i učitelje, sa kruplnjim i zanimljivim slovima, prijatnom pozadinom - dakle sve podešeno za decu.

Ono što je meni smetalo, a verovatno bi smetalo i većini korisnika Linuxa je što nema Midnight Commandera. Ni pri podrazumevanoj instalaciji, niti bilo gde u njihovom repozitorijumu. Tu u pomoć, naravno, pristiže Debianov respozitorijum. Ovo naravno nije zamerka, jer distribuciji koja je namenjena malim ljudima i koja ne traži ama baš nikakva podešavanja, nego radi svoj posao "out of the box", zaista i ne treba 'mc'.

Jedini problemčić jeste što Edubuntu nema podršku za video fajlove - to jest nema potrebne kodeke - ali Synaptic i to rešava u trenutku.

Čisto testa radi, instalirao sam Edubuntu i na laptop gde je opet sve radilo kako treba: hardver je prepoznat korektno, uključujući wifi, sl win-modem, bateriju, a čak je i hibernacija radila bez ikakvih podešavanja. Ukratko, odlično obavljen posao.

~Marko Đorđević

Damn Small Linux, a.k.a. DSL

Đavolski mali, đavolski brz

GNU/Linux u džepu

DA LI STE SE IKADA SRELI SA NEKOM STARUDIJOM OD RAČUNARA? EDO RAM SA JEDNOCIFRENIM BROJEM ZA KOLIČINU, DVOCIFRENI BROJ MEGAHERCA PROCESORA, TROCIFRENI BROJ MEGABAJTA NA HARD DISKU. MNOGI ĆE REĆI DA JE OVAKVA MAŠINA ZRELA ZA STARO GVOŽĐE. MOŽDA, A MOŽDA I NE JER JE TU DAMN SMALL LINUX.

GNU/linux kao platforma je vrlo dobro poznata po svojoj skalabilnosti i mogućnosti prilagođavanja.

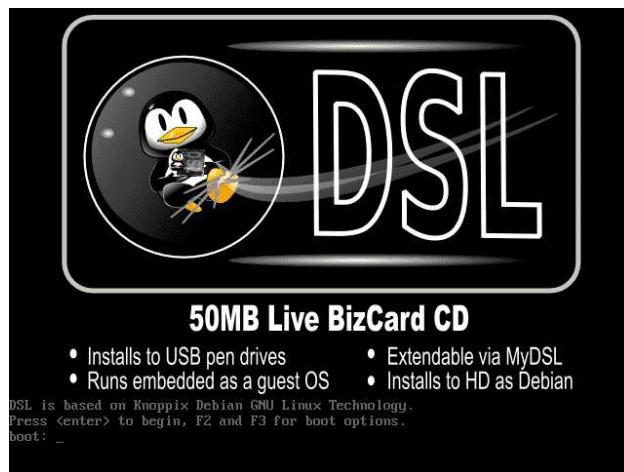
Velika sloboda izbora donosi i mogućnost prilagođavanja dok kriterijum ne mora uvek biti lični afinitet. Ponekad su resursi ograničavajući faktor i tada je potrebno pravilno odmeriti između želja, mogućnosti i potreba kako bi se dobio pravi rezultat. Bilo kakva potraga na internetu za distribucijama namenjenim slabijim računarima će sigruno odvesti do distribucije koja je tema ove recenzije. Nezvanični lider u društvu malih je Vector Linux, ali šta ćemo kada je i Vector prevelik zalogaj? Pravo rešenje je DSL!

Rame uz rame sa DSL-om se nalazi Puppy Linux koji je već predstavljen na stranama GNUzille, pa ćete uz ovaj pregled moći pravilno da odaberete mališana za vašeg kompjuterskog veterana. Na sajtu ove distribucije se može naći podatak da DSL funkcioniše na 486 računarima sa 16MB memorije, ali se na internetu mogu pronaći i informacije da je DSL radio i na mašinama koje su imale 8MB memorije! ISO image DSL-a je velik oko 50MB i bez problema može stati na biznis card CD, pa svoj Linux možete nositi i u novčaniku. DSL se može pokrenuti i u okviru drugog operativnog sistema (Windows ili Linux), za što je potrebno preuzeti image koji u nazivu sadrži embedded.

Ispod haube

Poslednja stabilna verzija DSL-a nosi oznaku 2.0b i

zasnovana je na Linux kernelu verzije 2.4.31. Odabir serije 2.4 je logičan jer zauzima daleko manje prostora što je jedan od primarnih ciljeva kreatora distribucije. Pored malog kernela, grafiku obezbeđuje Xvesa server koji je daleko manji od XFree86 ili Xorg servera pa je time ušteda na prostoru vrlo uočljiva. Ostatak ušteda se svodi na korišćenje aplikacija koje se zasnivaju na GTK1.2 bibliotekama i window menadžerima umesto grafičkih okruženja.

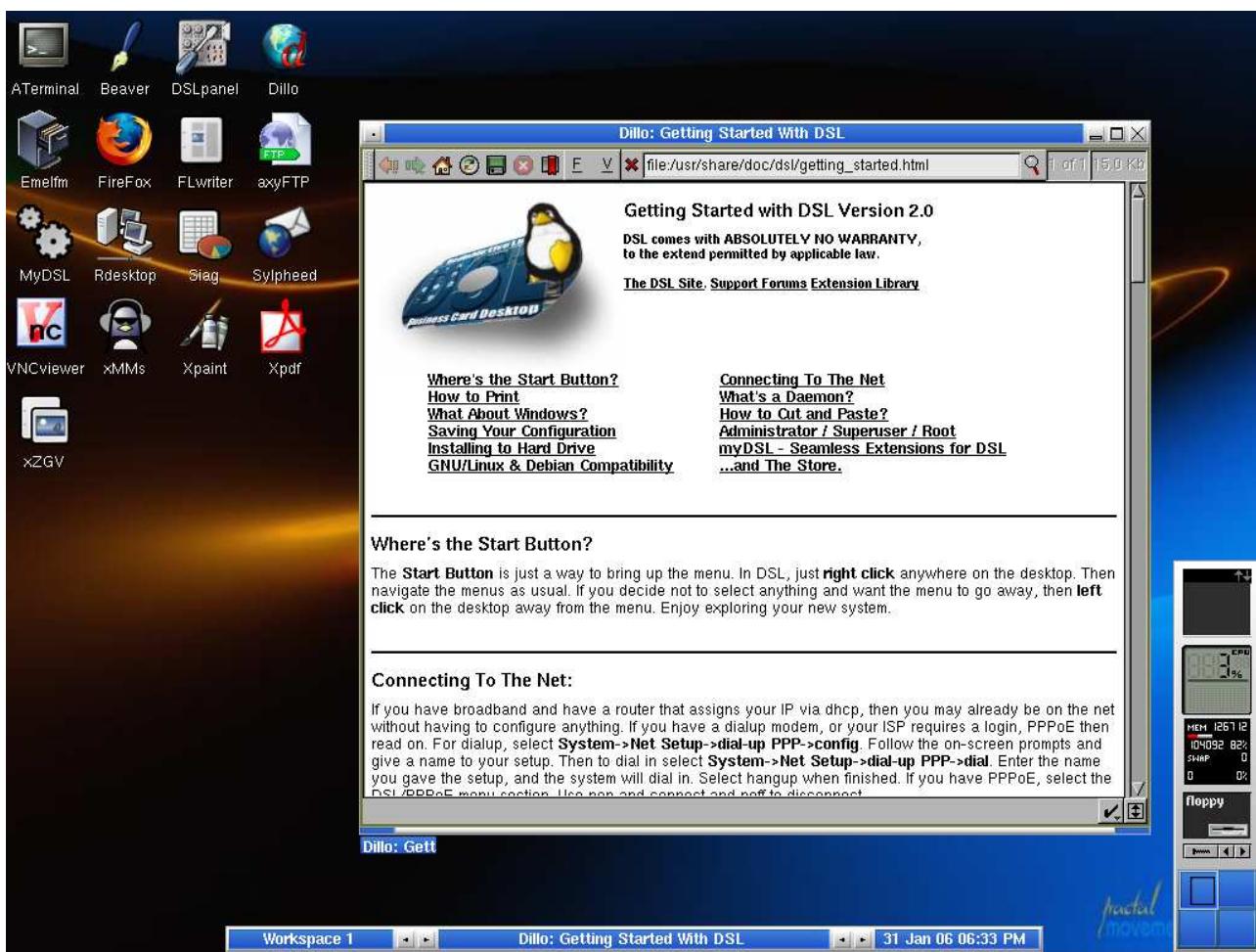

Šta može DSL

Kao što je rečeno, ne treba očekivati veliki izbor aplikacija kada je DSL u pitanju, što je donekle i logično. Podrazumevani menadžer prozora je Fluxbox, koji omogućava najosnovnije funkcije grafičkog okruženja, odnosno manipulaciju prozorima, radnim površinama, desktop

i sl. Kako bi se upotpunilo relativno siromašno i neefktno okruženje koje Fluxbox obezbeđuje, autori distribucije su mu priključili i nekoliko WM apleta koji se nalaze u desnom donjem uglu ekrana. Reč je o sistemskim monitorima, menadžeru radnih površina i disk mounteru. Odabir apleta je zaista primeren jer je njihova funkcionalnost velika dopuna Fluxboxu. Iako Fluxbox po defaultu ne omogućava postavljanje ikona na desktop, to je učinjeno pomoću programa xtdesk pa kada se svi elementi koju su dodati okruženju pogledaju zajedno, sve to izgleda kao pristojno grafičko okruženje. O opterećenju koje ovi dodaci prave ne treba diskutovati jer su vrednosti zaišta minorne. Tako je posignut efektan izgled radne površine dok sistem skoro da nije opterećen.

Iako se ne očekuje puno aplikacija na 50MB, klik desnim tasterom na radnu površinu otkriva meni koji je prilično dobro popunjeno. Prvi pogled na odabir aplikacija govori da su Office poslovi najbolje rešeni, mada Firefox i Sylpheed Claws odlično pokrivaju svoj delokrug nadležnosti. Slušanje muzike je moguće zahvaljujući XMMS-u koji je dopunjeno plu-

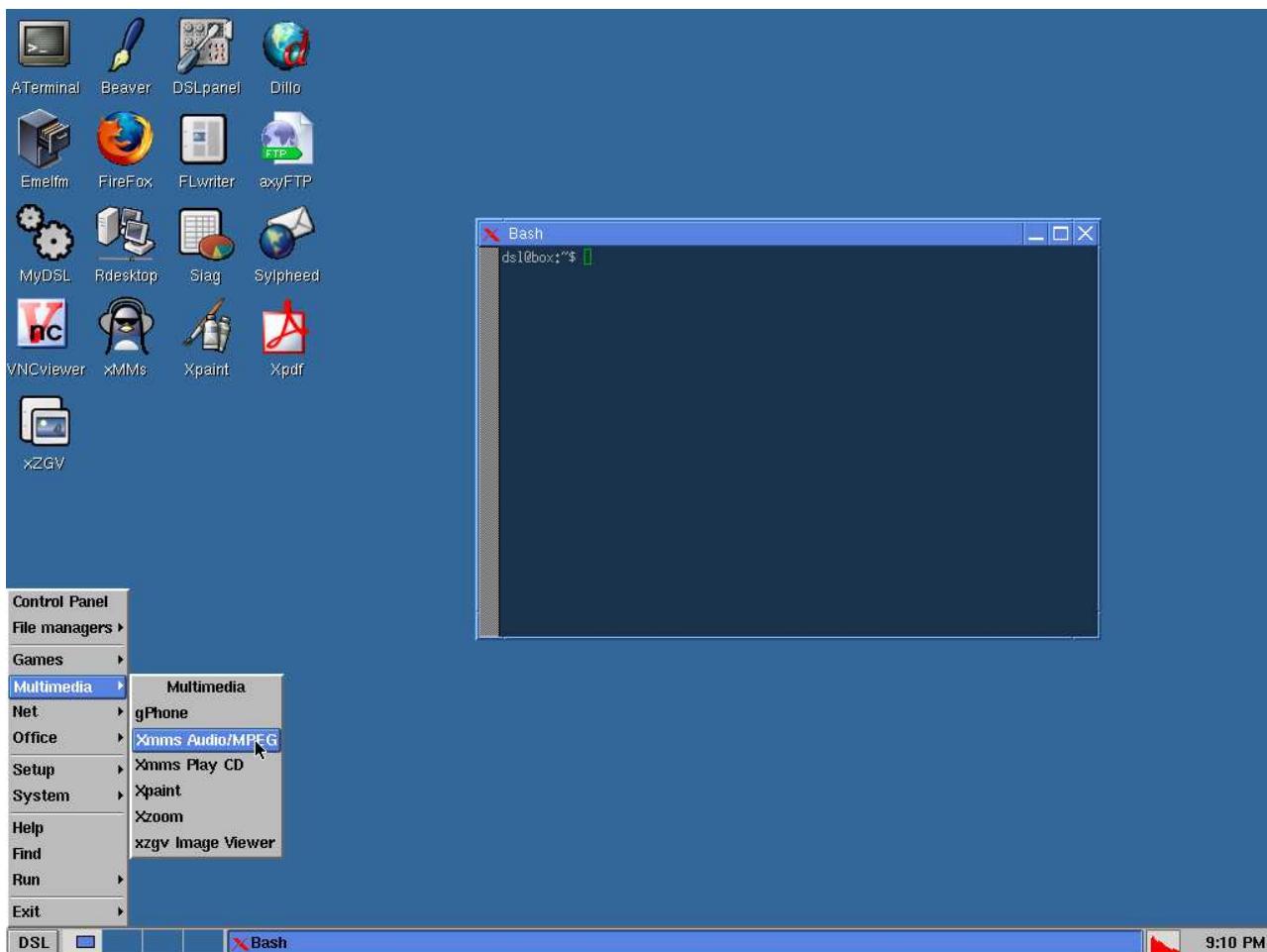
ginovima za streaming i vesti. Za VOIP je zadužen gPhone, a IM/IRC komunikacija nije pokrivena grafičkom alatima, već se za taj posao mora ići u terminal. Pomenuti Office sektor obezbeđuje programe za obradu teksta (FLwriter) i tabela (Siag), dok je ostatak Office programa zanemaren. Za pregled PDF fajlova se brine XPDF, dok treba pomniti konvterter .doc fajlova u postscript čime se omogućava pregled dokumenata pisanih u MS Wordu. Od internet alata tu su Samba i FTP klijenti kao i Minicom. Pored Firefoxa koji radi u GTK1.2 okruženju, DSL posluje i Dillo koji se može koristiti na slabijim računarima, kao i Links gde grafika nije potrebna.

Podrazumevani fajl menadžer je Emelfm, koji se vrlo dobro ponaša u situacijama kada su sistemski resursi ograničeni. Narezivanje diskova se mora obaviti iz terminala, mada to nije toliko težak posao jer je prisutan program CDW koji je vrlo lak za upotrebu.

Nadogradnja

Iako autori DSL-a tvrde da će on zauvek ostati velik kao sada, sistem se vrlo lako dopunjuje novim aplikacijama. Pošto je baziran na Knoppixu, a samim

tim i na Debianu, velika dragocenost u vidu APT-a je korisnicima dosupna nakon samo jednog klika. Kako bi APT, pa i Synaptic bili funkcionalni potrebno je imati aktivnu internet vezu i pokrenuti linkove Apps->Tools->Enable Apt i Apps->Tools->Synaptic nakon čega će sistem sa interneta preuzeti pakete i instalirati ih. Tu dolazimo do još jedne karakteristike DSL-a. Pored mogućnosti instalacije .deb paketa, programi za DSL su zapakovani u pakete sa ekstenzijom .dsl i instaliraju se vrlo lako. Potrebno je otvoriti Emelfm, naći paket na hard disku, selektovati ga i kliknuti na taster myDSL, čime će program biti instaliran. Na ovaj način se DSL može prilično proširiti jer postoje dsl paketi za GTK2 platformu, OpenOffice, GIMP... Da situacija bude još zanimljivija, dsl paketi se mogu vrlo lako napraviti od .deb paketa. Jedini problem je što još uvek ne postoji paket sa hederima kernela koji se koristi pa je osposobljavanje winmodema malo teži posao. Sve u svemu, sistem se vrlo lako može nadograditi pomoću myDSL-a, mada je APT uvek tu ako zatreba.

Instalacija bilo gde

DSL se pored hard diska može instalirati i na USB flash drive, a postoji veliki broj korisnika koji ga koriste kao live sistem jer svoja podešavanja može da sačuva na hard disku. Kao što je pomenuto može se čak pokrenuti i iz drugog operativnog sistema, pa se nameće zaključak da je DSL jedan od najprenosivijih operativnih sistema na sceni. Može stati u novčanik i instalirati ili pokrenuti bilo gde.

~Ivan Jelić

Tokom testiranja se pokazao kao vrlo stabilan sistem. Korišćenjem DSL-a se gubi utisak da je u kućištu penzioner. Šta više, ukoliko je potrebno zamjeniti neki Windows, DSL posduje i JWM window manager, pa se na ovaj način može dobiti okruženje slično Windowsu kako bi se korisnici lakše prilagođili na nov sistem. Sve u svemu, DSL je definitivno odlično rešenje za slabije računare koje treba vratiti u život. Ukoliko se radi mašini koja već može izgurati OpenOffice ili GKT2 programe, DSL će završiti posao, mada se instalacijom minimalnog Debiana dobija skoro isto. Sve u svemu, vrlo je korisno imati DSL u džepu, gde god krenuli.

Download

ReactOS 0.3

Ma koliko da u svetu ima različitih operativnih sistema, nikad ih nije dovoljno. Većina današnjih se može svrstati u Unixolike, što nekima, izgleda, smeta. Projekat ReactOS je nastao sa idejom da se napravi sistem otvorenog koda koji bi bio kompatibilan, ne sa *nix sistemima, nego sa Microsoft Windowsom. Cilj je napraviti sistem koji bi bio "binarno-kompatibilan" sa NT serijom MS Windowsa (uključuje XP) i to i sa aplikacijama i sa drajverima.

Na matičnoj strani projekta možete naći LiveCD i instalacionu verziju, kao i verziju za pokretanje unutar Qemu emulatora. Projekat dosta brzo napreduje tako da već sada u ReactOSu možete koristiti OpenOffice.org paket, Mozilla Firefox, Microsoft Office, Unreal Tournament i još mnogo programa.

Licenca: GPL

Korisna adresa:

<http://www.reactos.org/>

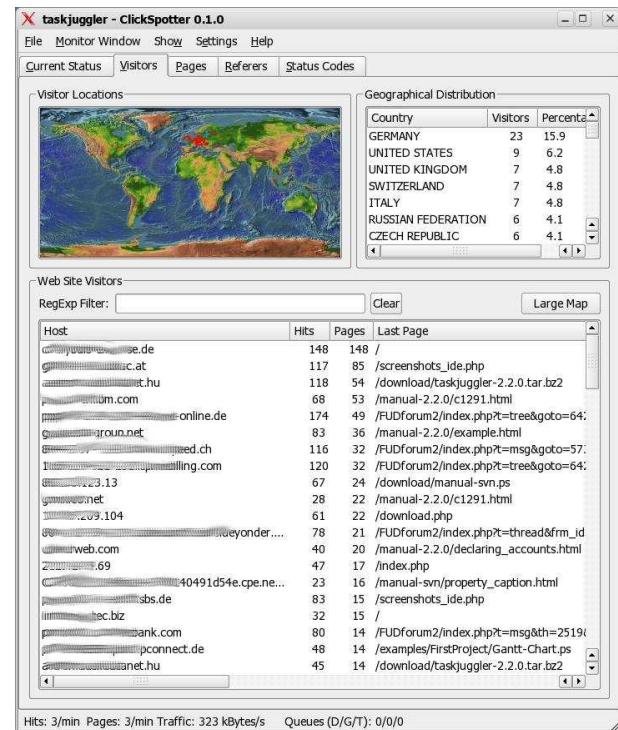
ClickSpotter 0.1.1

Ovo je program koji olakšava analizu log fajlova Apache web servera. Podatke analizira i prikazuje u realnom vremenu. Jedna od najinteresantnijih stvari, za koju bi moglo reći da spada u "šminku", je to da lokacije posetilaca pored toga što ih ispiše u tabeli prikazuje i na umanjenoj mapi sveta.

Licenca: GPL

Korisna adresa:

<http://clickspotter.ath.cx/>

KQemu 0.2

KQemu je grafičko okruženje namenjeno olakšanoj upotrebi fantastičnog Qemu emulatora. Uz nekoliko klikova mišem i odgovarajući .img ili .iso fajl, pokrenućete kompletan novi operativni sistem

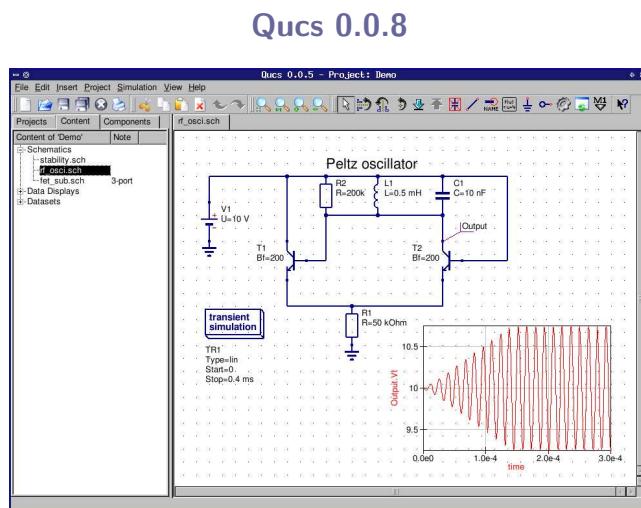
koji će raditi u okviru već pokrenutog.

Ovaj program ne treba mešati sa kqemu koji je standardni deo Qemu emulatora i koji predstavlja integraciju virtualne mašine sa kernelom sistema.

Licenca: GPL

Korisna adresa:

<http://kqemu.sourceforge.net/>

Qucs je program za simulaciju rada električnih kola. Sadrži dizajner u kome možete da "crtate" elektronsku shemu i simulator koji tu shemu analizira i ispisuje dobijene rezultate. Ono što najviše smeta kod ovakvih programa jeste streljiva da će vas udariti struja ili da ćete uništiti sve električne vodove u zgradama dok eksperimentišete.

Licenca: GPL

Korisna adresa:

<http://qucs.sourceforge.net/>

yaBi je, kako ime kaže, još jedno korisničko okruženje za Beagle (Yet Another Beagle Interface). Podsećanje radi, Beagle je "desktop search" alat pravljen za Gnome okruženje, a implementiran putem platforme

Mono.

yaBi uvodi Beagle u svet KDE-a. Ne može se poхvaliti lepim izgledom, ali posao radi kako bi trebalo. Sa leve strane se nalaze stavke za pretraživanje e-pošte, RSS-a, običnih dokumenata... tako da je pregledanje rezultata pretrage izuzetno jednostavno.

Licenca: X

Korisna adresa:

<http://dbera.blogspot.com/2005/12/yabi.html>

digiKam 0.8.1

DigiKam je trenutno najzrelijiji program za organizovanje kolekcije fotografija pravljen za okruženje KDE. U ovoj verziji možete da filtrirate fotografije po vremenskom periodu kad su snimljene, po "etiketama" koje ste im dodelili... Moguće je definisati virtualne direktorijume pretrage i još mnogo toga. Jedna od novina je i to da sada, kao kod organizatora muzičkih kolekcija, možete dodeliti reiting od 1 do 5 svakoj od fotografija.

Licenca: GPL

Korisna adresa:

<http://www.digikam.org/>

Glest

Prva stvar koja padne na pamet čoveku koji vidi snimke ekrana igre Glest je "WoW"! Igra neodoljivo, sa grafičkog aspekta, podseća na igre "World of Warcraft" i "Warcraft 3". Glest je strategija u realnom vremenu smeštena u fantazijski svet magije i tehnologije koje se bore za prevlast. Odiše prelepim grafičkim efektima i neobičnim 3D bicima.

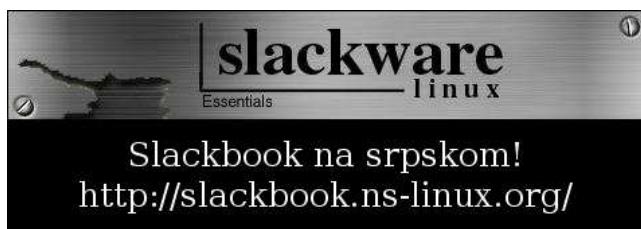

Licenca: GPL

Korisna adresa:

<http://www.glest.org/>

~ Ivan Čukić

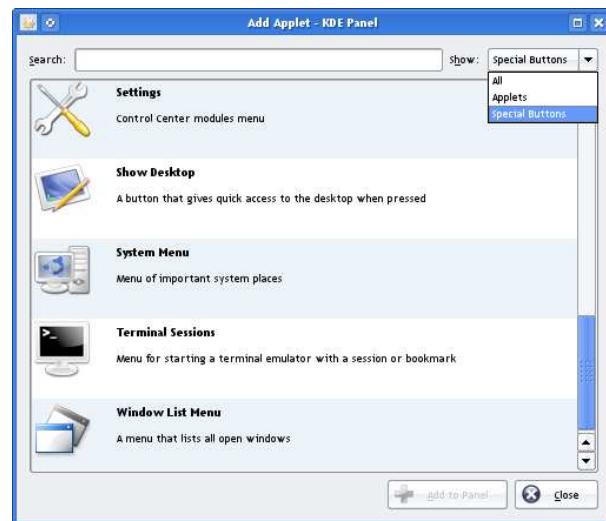
KDE 3.5.x

Korak ka četvorci

PROŠLA JE DESENJA OD KADA JE MATTIAS ETRICH U POTRAZI ZA KONZISTENTNOŠĆU UNIX DESKTOPA ZAPOČEO RAD NA PROJEKTU KDE, A VEĆ SMO PRED VRATIMA NOVE I REVOLUCIONARNE VERZIJE 4. TOKOM PROTEKLIH DESETAK GODINA KDE JE USPEŠNO POZAJMLJIVAO, KOMBINOVAO I INOVIRAO DAJUĆI KORISNICIMA

UNIXOLIKIH OPERATIVNIH SISTEMA KVALITETNO I BOGATO RADNO OKRUŽENJE. VERZIJA 3.5 SE POJAVILA 29. NOVEMBRA PRETHODNE, A 31. JANUARA OVE GODINE DOBILI SMO I "BUGFIX" VERZIJU 3.5.1. POSLEDNJE STABILNO IZDANJE TREĆE SERIJE JE SA SOBOM DONELO ODREĐEN NIZ POBOLJŠANJA UZ OBAVEZNO UNAPREĐENJE OPŠTIH PERFORMANSI OKRUŽENJA.

Novi/stari desktop

Pri pokretanju novog KDE-a dočekaće vas i novi splash screen u prijatnim nijansama plave boje, već karakteristične za ovo okruženje. Podrazumevana tema je i dalje Plastik s tim što se istoimena dekoracija prozora pojavljuje u novom izdanju, dovoljno drugaćijem od onoga na koji smo navikli da bi izazvala poslovične oprečne reakcije. Kicker je takođe pretrpeo određene kozmetičke promene, te sada imamo tri predefinisane mogućnosti za izgled: elegant, classic i transparent. U principu, bolje zvuči nego što izgleda.

Poznata je stvar da KDE boluje od jedne hronične, ali ne mnogo opasne bolje pod nazivom "featuritis" - i već pomenute teme za Kicker su samo još jedan simptom ove bolesti. Ali, simptomi tu ne prestaju - Kicker ima još novih mogućnosti, naime dodavanje apleta na panel poput onog u Gnomu: desni klik na površinu panela iniciraće pojavljivanje prozora sa listom dostupnih apleta i specijalne dugmadi koje možete odabratи dvoklikom miša. Štaviše, postavljanje novog apleta Kicker će obznaniti animiranim balončićem da bi eye-candy bio potpun.

Od verzije 3.5.x SuperKaramba predstavlja integralni deo KDE-a, valjda kao konkurenca Appleovom

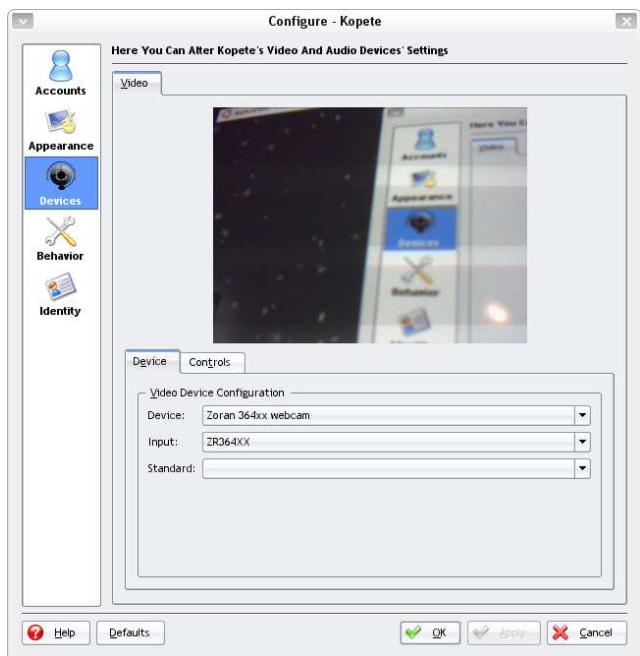
Dashboardu čije skripte čak može da koristi. Naravno, u pitanju je proveren program koji se ne može nazvati neizostavnim, ali je svakako veoma koristan i vizuelno upečatljiv, doprinoseći tako opštem šmeiku desktopa. U SuperKarambu je integrirana i usluga KGetHotNewStuff koja će vam pomoći da lako i transparentno dođete do novih tema sa <http://kde-look.org> bez otvaranja pretraživača.

Konqueror je doživeo nekoliko unapređenja u vezi sa svojom surferskom stranom – dobio je Acid2 certifikat (ne toliko bitan korisnicima), pop-blocker i opciju Search engines po ugledu na Firefox (bitniji).

Now you see me, now you don't...

Kopete, univerzalni messenger za KDE, može se podići nekolicinom interesantnih i privlačnih novina. Najpre, tu je podrška za audio i video uređaje što automatski znači da će moći da se prepustite čarima video-chat-a i to putem protokola Yahoo! i MSN. KGetHotNewStuff postoji i u Kopeteu, a daće vam priliku da se dočepate najnovijih setova emotikona i tema za chat prozore. Takođe, manipulisanje višestrukim nalozima biće vam znatno olakšano novom opcijom "Global Identity".

Novi iskoraci na polju baratanja izmenljivim

uredajima na Linuxu u izdanju 3.5 su dovedeni do znatno višeg nivoa. Integracija HAL daemona za upravljanje hardverom u KDE je dovela do toga da pri ubacivanju CD/DVD/USB diska dobijete izbornik, na žalost prema ustaljenoj tradiciji KDE-a, gotovo identičan onom u Windowsu koji će vam ponuditi set predefinisanih radnji, a možete konfigurisati i akcije prema sopstvenom nahodjenju ili ovu uslugu potpuno isključiti.

motaju po forumima i mailing listama u iščekivanju revolucionarnog KDE-a 4, verzija 3.5 nije razočara-

la – naprotiv. U nadi da će nam "četvorka" doneti ono najbolje što KDE može (trenutno) da ponudi, minus preterana konfigurabilnost, topla preporuka fanovima KDE-a za ažuriranje starih verzija na 3.5.1. Trud se isplati...

~Petar Živanić

Suma summarum

Dok se bombasični nazivi Plasma, Solid, Oxygen...

KlamAV donosi bolju zaštitu

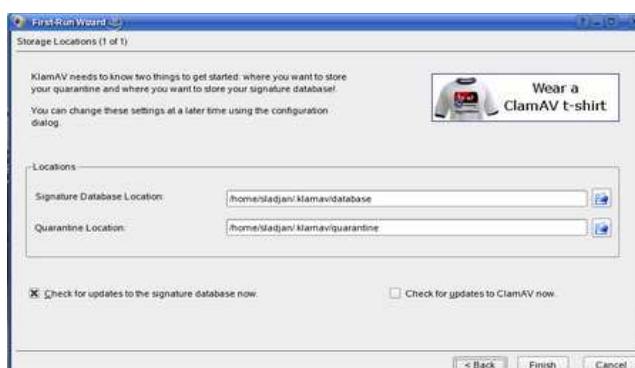
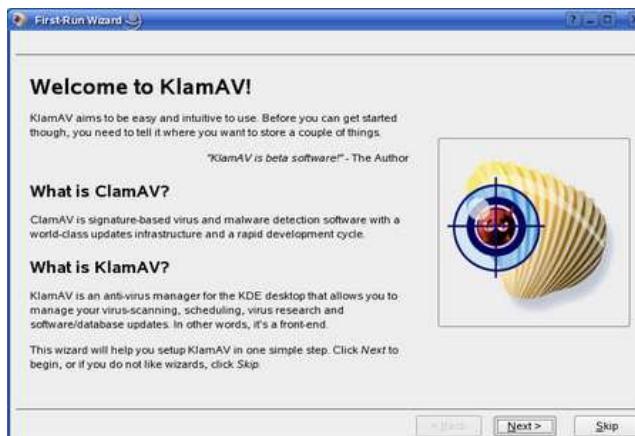
ClamAV za KDE!

JEDNA OD USPEŠNIH PRIĆA KADA SE REDI O OPEN SOURCE SOFTVERU JESTE I CLAMAV, JEDNOSTAVAN ANTIVIRUS FILTER ZA EMAIL, NA OSNOVU KOJEG JE STVOREN I KLAMAV, ČIJI JE OSNOVNI CILJ DA CLAMAV DOBIJE GUI, A KDE JEDAN SNAŽAN ALAT ZA DETEKCIJU VIRUSA.

Ovakvim pristupom izbegnut je nepopularan rad u konzoli, a ClamAV je dobio novi izgled i mogućnost jednostavnog rukovanja. Iako određene distribucije dolaze sa KlamAV kao Mandriva recimo, većina ostalih nema ovo parče softvera ili koristi ClamAV.

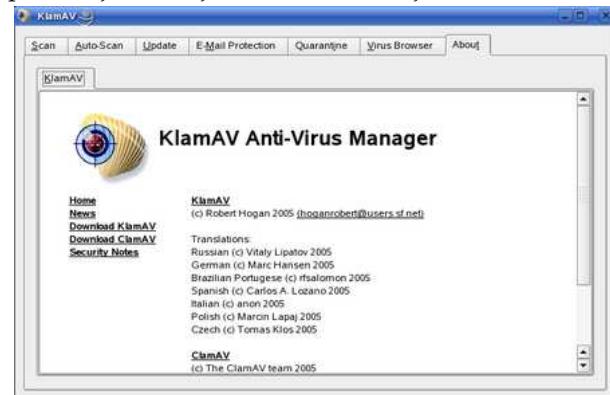
Prvo pokretanje

Prilikom prvog pokretanja dočekaće vas "Welcome Wizard" gde ćete pored nekoliko reči autora moći i da pročitate šta je to KlamAV i ClamAV, kao i da odredite lokaciju za bazu podataka i karantin.

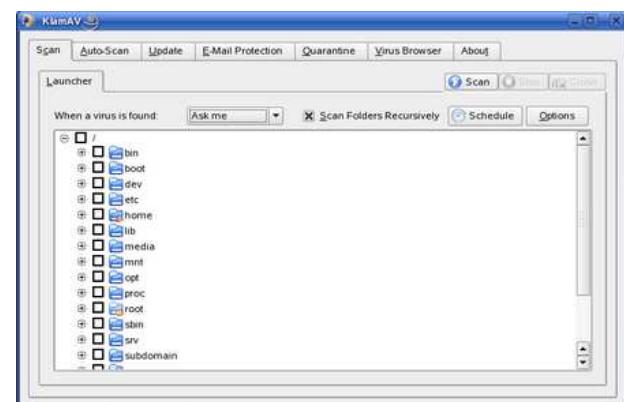
U okviru KlamAV prozora naći ćete sedam tabova. Prva dva su za skeniranje, zatim su tu tabovi za dopunu kako baze podataka tako i za preuzimanje novih verzija ClamAV i KlamAV, zatim tab za zaštitu e-pošte, tab za karantin, tab za pretraživanje virusa i

poslednji tab, koji sadrži informacije o KlamAVu.

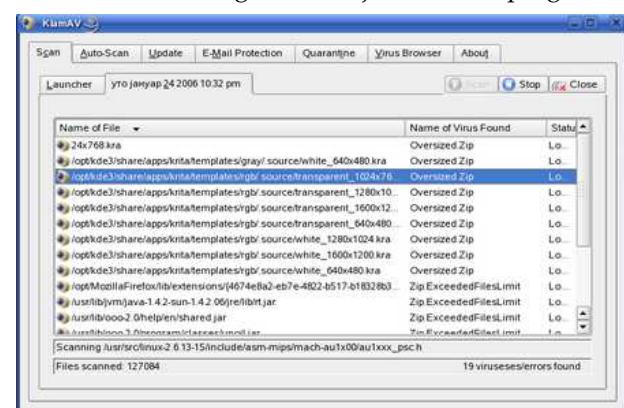
Pretraživanje fajlova i foldera

Da biste uspešno pretažili i skenirali fajlove i folderi koristite tabove "Scan" i "Auto-Scan". Potrebno je da odaberete one koje želite da pregledate ili jednostavno označite sve za potpuno ili delimično skeniranje. Isto tako, preko opcije "Scheduler" možete podesiti automatsko skeniranje i pretraživa-

nje sistema kao i, ukoliko nije potrebno skenirati ceo sistem, koje direktorijume.

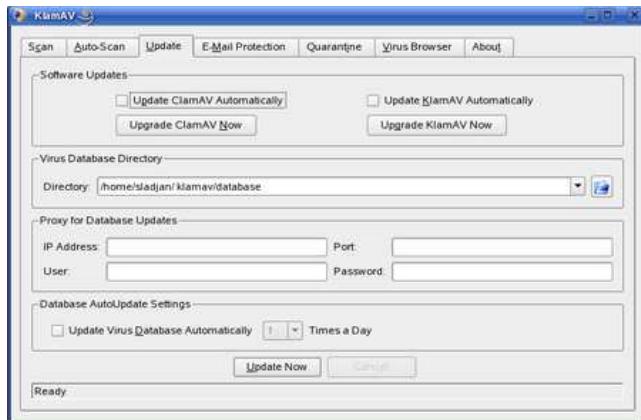
Nakon završenog skeniranja dobiceće preglednu

listu virusa/grešaka koji su pronađeni.

Preuzimanje novih verzija i dopuna baze podataka

Tab "Update" je tab pomoću kog se, osim dopunjavanja baze podataka o virusima, može nadograditi postojeća verzija ClamAVa i KlamAVa na novu, kada budu dostupne za preuzimanje. Isto tako postoji i opcija za automatsku dopunu baze podataka gde možete označiti koliko puta dnevno želite da vam se ažurira baza. Naravno ova opcija je više za one koji imaju stalnu internet konekciju.

Dolazi sa dosta opcija, pruža višestruku zaštitu, za razliku od nekih drugih programa i kao što možete primetiti, veoma ga je lako i jednostavno koristi.

Da biste koristili KlamAV potrebni su vam paketi: clamav, clamav-db, clamav, clamav-debuging i km dazuko, koje možete naći na dole spomenutim internet adresama.

Korisne adrese:

<http://www.clamav.net>

<http://www.dazuko.org>

<http://klamav.sourceforge.net>

~Sladjan Milošević

Zaštita e-pošte

Još jedna od korisnih opcija je i tab "E-Mail Protection" za zaštitu vaše pošte, gde možete odabrati vaš email klijent koji koristite i automatski podešite zaštitu.

Na kraju ostaju tabovi za Karantin koji nije potrebno nešto posebno objašnjavati kao i tab "Virus Browser" gde možete pregledati bazu virusa.

Dakle, ako vam je potrebna veoma dobra i besplatna anti-virus zaštita, KlamAV je pravo rešenje za vas.

Znanje pripada čovečanstvu! Da se ne zaboravi

Tribina Vikipedije SCG

O VIKIMEDIJI SCG I VIKIPEDIJI NA SRPSKOM JEZIKU SMO VEĆ PRIČALI, PREDSTAVLJAJUĆI EKIPU KOJA RADI NA PROJEKTIMA I INTERVJUIŠUĆI PREDSEDNIKA ORGANIZACIJE. NO, OSNIVANJE JE SAMO PRVI KORAK, JER IDEJE KOJE ZASTUPA VIKIMEDIJА TREBA PROMOVISATI KAKO BI ŠIROKE NARODNE MASE SAZNATE ZA PROJEKTE KOJIH STOJI OVA ORGANIZACIJA.

Sredinom januara (19. tačnije) na prvom spratu Doma omladine je održana prva tribina koja je javnost upoznala sa svim onim čime se Vikimedija SCG bavi, kao deo velike Fondacije Jimba Walesa. Tribini je prethodila kvalitetno isplanirana medijska akcija, koja je zahvaljujući pomoći Doma omladine i aktivnosti ljudi iz Vikimedije nadležnih za odnose sa javnošću prošla veoma zapaženo, donoseći očekivane rezultate. Vesti o tribini su se pojavile na svih većim medijima, dok su oni manje ažurni umesto vesti objavili izveštaj sa tribine.

Na opšte zadovoljstvo organizatora, posećenost tribine je bila na veoma zavidnom nivou. Sva mesta za sedenje su bila zauzeta, a bilo je i ljudi koji su na nogama pratili izlagачe. Dragan Satarić je dao uvodnu reč koja je posetioce uvela u celu priču, dajući naznake o čemu će se govoriti u toku tribine. Nakon upoznavanja i inicijalnog kontakta sa publikom, Filip Maljković je započeo predstavljanje Fondacije i projekata koje je praćeno prezentacijom u OpenOffice Impressu.

Uvodni deo prezentacije je bio rezervisan za predstavljanje glavnih ciljeva Wikimedije. Naglasak je stavljen na slobodu kreiranja i modifikacije članaka, kao motornu snagu Wikimedijinim projektima. Iako ovakve slobode na prvi pogled obezbeđuju odličnu podlogu za dezorganizaciju, praksa je pokazala upravo suprotno. Broj korisnika sa pozitivnim delovanjem je daleko veći od onih drugih, pa su organizacija i kvalitet projekata na najvišem nivou. Predstavljena je i infrastruktura na kojoj Wikimedia funkcioniše koja obuhvata 171 server, u Sjedinjenim Državama, Francuskoj i Holandiji. Moglo se čuti da je među sponzorima i Google, dok se uključivanje u donatorsku ekipu očekuje i od Yahooa. Predstavljano je kako se Wikipedia razvijala tokom prethodne decenije, a razjašnjene su i nedoumice na relaciji Wikimedia – Wikipedia, što je dalje nastavljeno u predstavljanje ostalih projekata Wiki-

medije (rečnik, vesti, ostava, knjige...). Nakon tehničko-finansijskih detalja, na red je došao i osnovni princip na kom funkcionišu Wikimedijini projekti – princip neutralnosti (neutral point of view). Suština principa neutralnosti jesu nepristrasno pisanje i podjednako predstavljanje tačke gledišta manjine i većine. Sadržaji su dostupni svima, objavljeni pod slobodnim licencem (GNU FDL), dok je osnovni princip odlučivanja konsenzus.

Ljudi koji rade na projektima su organizovani tako da se izvlači maksimum iz rada svakog korisnika. Ovo podrazumeva određenu hijerarhiju koja je podrobno objašnjena od strane predavača i predstavljena grafički pomoću prezentacije. Pored same hijerarhije, predstavljeni su i metodi komunikacije među ljudima koji rade na projektima.

Prezentacija Wikimedije ne bi mogla da se dogodi a da ne bude pomenut i dobro poznati engine koji je u širokoj primeni i na sajtovima koji se ne tiču nje. MediaWiki predstavlja vrlo napredan CMS čije su korišćenje i administracija vrlo laki. Gledalište je upoznato sa nekoliko detalja u vezi sa engineom, ali je akcenat stavljen na veoma laku sintaksu formatiranja teksta koji se unosi na sajt, kako bi i programerski neiskusni korisnici imali u vidu da uređivanje teksta nije posao koji zahteva puno znanja. Ostatak Filipovog izlaganja je bio posvećen nekolicini bitnih i zanimljivih detalja, pa su posetoci saznali malo više o samom principu unošenja članka i informacija (nema reklama, ličnih prezentacija ili pristrasnosti), kao i načinu ažuriranja i pregleda izmena. Zanimljivi su i podaci da je 10% ekipe na Wikimedijinim projektima žene, 30% studenti, da je prosečna starost 33 godine, a prosečan broj utrošenih sati 3. Bilo je reči i o funkcionisanju Fondacije, kada je Wikimedija detaljnije predstavljena.

Nakon Filipa, reč je imala Nikola Smolenski koji je predstavio način objavljuvanja članka na Wikipediji, odnosno GNU Licencu za slobodnu dokumentaciju. Kada je reč o licencama, nemoguće je ne pomenuti i autorska prava pri čemu

je objašnjeno šta znači izdavanje sadržaja pod slobodnom licencom. Sledeći deo Nikolinog izlaganja je bio naročito zanimljiv jer je na najbolji način predstavio efikasnost koncepta koji se primenjuje na Wikipediji. Kao predmet poređenja je uzeta enciklopedija Britanika koja je zajedno sa Wikipedijom bila deo istraživanja časopisa Nature. Rezultat analize ovog renomoranog časopisa je pokazao da Britanica ima prosečno tri greške po članku, dok Wikipedija ima četiri. Na ovaj način je najbolje pokazano da je Wikipedia na veoma visokom nivou po pitanju kvaliteta, jer je broj grešaka i prihvatljiviji u odnosu na Britaniku kada se uzme broj članaka koje ove enciklopedije poseduju. Nakon ovih zanimljivih detalja, tema je vraćena na princip neutralnosti, koji je potpuno razjašnjen kako bi se suština ideje koju je osmislio osnivač Wikipedije, Jimbo Wales, predstavila na najbolju način.

Logičan nastavak izlaganja ljudi iz Wikimedije SCG je bila diskusija u okviru koje se moglo čuti sijaset zanimljivih pitanja posetilaca. Autorska prava su bila u centru pažnje jednog dela diskusije, kada je još jednom stavljen akcenat na GNU FDL i sve ono što ona omogućava. Slobodna priroda sadržaja ne mora da znači odricanje od autorskih prava, ali je ovo polje još uvek nedovoljno pozнато široj populaciji, što u kombinaciji sa (od strane reportera primećenom) slabijem shvatanju slobodnih licenci prestavlja nešto na čemu treba raditi u budućnosti.

Pitanja posetilaca su se ticala i potencijalnih vandalizama na stranicama Wikipedije, ali su sve nedoumice razjašnjene podacima koje su proistekli iz IBM-ovih istraživanja koji su pokazali da je period reagovanja na vandalismot otprilike nekoliko minuta. Priča o člancima se nastavila razmatranjem fukcionisanja MediaWikija, odnosno načina postavljanja i odabira članaka. Na pitanje o posećenosti, predavači su odgovorili podacima da je Wikipedija posećenija od sajtova BBC-a ili CNN-a i da je trend rasta posećenosti i dalje prisutan. Nedoumice o autentičnosti informacija su takođe ovoga puta razjašnjene, pri čemu je analiran način izmena članaka i beleženja podataka o izmenama radi eventualnog vraćanja ispravne verzije u slučaju unosa dezinformacija. U prilog ovom sistemu ide i pomenut odnos grešaka Britanike i Wikipedije. Unos članaka, pored ostalog, skoro uvek asocira na problematične teme ali je kao ilustracija potencijalnog problema poslužila demonstracija principa nepristransnosti na članku o Al Kaidi koji postoji na Wikipediji i koji ne predstavlja ništa problematično jer su sporovi oko dotočne organizacije izuzeti iz članka o njoj. Predstavljena je i sposobnost prilagođavanja članaka na engleskom jeziku koje mogu čitati i ljudi čiji se fond reči zasniva na broju između 800 i 1000 reči. Ovo je divan način za učenje jezika.

Na kraju tribine su pozvani svi ljudi dobre volje da pomognu na bilo koji način. Suština Wikipedije je dostupnost informacija svima, pa stoga apsolutno svi korisnici interneta se mogu uključiti u rad Wikipedije. Trenutno je fazi razvoja sistem koji će sadržaje interpretirati i na latinici, za razliku od sadašnjeg gde je dostupna jedino cirilica. Posebna potreba postoji za PHP programerima, pa ovom prilikom pozivamo sve zainteresovane ljudе koji znaju ovaj jezik da se jave ljudima iz Wikimedije SCG kako bi se uključili u rad na sistemu.

Ne treba puno diskutovati o značaju postojaњa nečega kao što je Wikipedia i fondacija Wikimedia. Uz akcije ove organizacije treba raditi i na popularizaciji interneta kod nas jer će se na taj način postići više ciljeva koji su od neprocenjive važnosti za našu prilično neobrazovanu sredinu. Još jedan plus za celu priču je i to da se korišćenjem i radom na Wikipediji podiže svest o važnosti sloboda sadržaja i softvera, jer je Wikimedija svojevrsna personifikacija slobodnog softvera u nauci.

Korisne adrese:

<http://sr.wikipedia.org>
<http://scg.vikimedija.org>

~Ivan Jelić

Sloboda na platnu

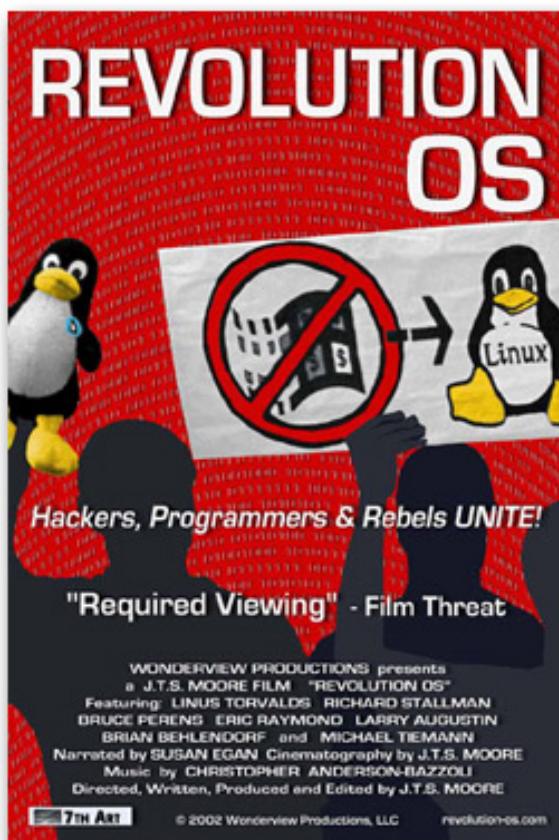
Revolution OS

Projekcija filma u pogonu Doma omladine

I IDEJA SLOBODNOG SOFTVERA JE OD SVOG NASTANKA INSPIRISALA MNOGO ŠIRI SPEKTAR STVARALACA OD PROGRAMERSKIH KRUGOVA. UŠLED SVOJE DRUŠTVENE ANGAŽOVANOSTI I VRLO JAKOG SOCIJALNOG ASPEKTA KOJI JE SASTAVNI DEO GNU IDEJE, SLOBODA U GNU FORMULACIJI JE I VIŠE NEGO ODLIČNA TEMA ZA NAJRAZLICITIJE IZRAŽAJNE FORME. TEMA MANIFESTACIJE KOJE SE DOGODILA 28. JANUARA U POGONU DOMA OMLADINE JE BIO FILMSKO OSTVARENJE J.T.S. MOORA POD NAYIVOM REVOLUTION OS.

Većina zaljubljenika u GNU ideju, pa i korisnika GNU/Linuxa koji ne haju previše za slobodu su gledali ovaj film. No, bioskop je bioskop, pa je ekipa koja je organizovala ovaj događaj odlučila da sezonom GNU filma otvori upravo ovim ostvarenjem. Igrom slučaja i niskih temperatura projekcija je iz bioskopa Doma omladine premeštena u pogon. Razlog tome je bila nesigurnost u broj posletilaca što je direktno uticalo na mogućnost da manjem broju gledalaca bude prilično hladno usled sibirske hladnoće. Pogon se pokazao kao odlično mesto za projekciju i uz postojanje tribina, priča je mogla da se sproveđe u delo bez problema.

Sam film je priča za sebe. Moore je pravim odabirom aktera čiju je priču postavio upravo gde treba, a sve to uobičeno u vidu hronološke retrospektive spleta događaja koji je doveo do onoga što imamo danas, na najbolji način dočarao dinamične dve decenije istorije. Imena poput spiritus movensa GNU ideje Richarda Stallmana, tvorca Linuxa Linusa Torvaldsa, preko Erica S. Raymonda, Brucea Perencea i ostalih značajnih figura, filmu daju najvišu moguću dozu autentičnosti koja preko važnosti njihovih dela svakog gledaoca, koji uđe u sustinu ideje koja je inspirisala film, ostavlja

bez daha.

Kako bismo ostali dosledni, u kombinaciji sa ličnim porivima, film smo reprodukovali po moću Mplayera koji preporučujemo za slične poduhvate jer se pokazao kao vrlo pouzdana aplikacija. Platno, iako ne preveliko, pokazalo se kao sasvim dovoljno za prostor kao što je pogon.

Ono o čemu smo svi potajno razmišljali bilo je koliko će se ljudi pojavit na projekciji. Jovana Milićević, PR Vikimedije SCG je bila vredna, pa je na medijima oglasila projekciju filma. No, iako je najava filma bila prilično dobro urađena, očekivanja su bila različita. Oko 19h, kada je projekcija i bila zakažana, prostor je polako počeo da se puni posetiocima. Iako mi je dosta likova u publici bilo poznato, oduševio me je broj mladih ljudi koji su se pojavili. Do zakazanog početka projekcije, sva mesta su bila zauzeta, pa je nešto preko dve stotine gledalaca očekivalo početak filma zbog kojeg su došli.

Pre početka projekcije, organizatori iz FSN-a i Vikimedije, moja malenkost i Miloš Rančić, obratili su se posetiocima predstavljanjem i uvodnom rečju o temi filma. Naročito je bilo bitno dati

reference ljudima koji se prvi put sreću sa ovom temom kako bi na najbolji način shvatili šta se i kako događalo tokom protekle dve decenije na sceni. Film je u suštini veoma jasan pa su i naneupućeniji posetoci brzo ušli u suštinu dešavanja prateći izlaganja glavnih aktera filma. Ostatak priče se lako da naslutiti. Revoluti-

on OS na velikom platnu...

Nakon filma smo se obratili publici, uz pojačanje iz redova LUG-a Beograda koji je predstavljao Marko Djordjevic. Pored zahvalnosti publici što se odazvala u velikom broju i izvinjenja usled manjih tehničkih poteškoća, pozvali smo sve zainteresovane da nam se pridruže u cilju stvaranja što kompaktnije i efikasnije zajednice slobodnog softvera kod nas. U prilog tom pozivu ide i formiranje koalicije organizacija koje se bave računarskim slobodama i koja bi trebalo da ukrupni rasparčanu zajenicu kod nas. Najavljeni su i predstojeći događaji, pa će 11. februara takođe u Domu omladine biti održana tribina posvećena idejama slobode u računarstvu sa osvrtom na period ljudskog društva pre informatičke ere. Obećavamo vrlo interesantne teme, počevši od Šekspira i njegovog viđenja slobode umetnosti do GNU pokreta i zajednice slobodnog softvera.

Sav trud ljudi koji su organizovali događaj ne bi vredeo bez dobrih ljudi iz Doma omladine Beograda koji su nam ustupili svoje prostorije i resurse za ovu manifestaciju. Neću propustiti i gospodina J.T.S. Moora, sa koji sam bio u kontaktu pre projekcije i koji nam je dozvolio prikazivanje ripovane verzije filma usled nepostojanja srpskog titla na originalnom DVD-u.

Kada su filmovi u pitanju, u narednom periodu ćemo se potruditi da organizujemo još projekcija, a skoro sigurno će se dogoditi projekcije filmova Antitrust i The Code Linux. Javnost će biti blagovremeno obaveštena o terminima projekcija, pa skrećemo pažnju da je ovo tek početak odlučnih i konkretnih akcija u cilju popularizacije slobodnog softvera i elektronskih sloboda uopšte.

Korisne adrese:

<http://www.revolution-os.com/>

~Ivan Jelić

Miloš Rančić

Društveni značaj slobodnog softvera

Ideje

Copyright (c) 2005 Milos Rancic. Permission is granted to copy, distribute and/or modify this document under the terms of the GNU Free Documentation License, Version 1.1 or any later version published by the Free Software Foundation; with no Invariant Sections, with no Front-Cover Texts, and with no Back-Cover Texts. A copy of the license is included in the section entitled "GNU Free Documentation License".

Da Ričard Stalman nije s kraja sedamdesetih i početkom osamdesetih godina dvadesetog veka krenuo u pohod za očuvanje slobodnog softvera i njegovu (pravnu) kodifikaciju, verovatno je da danas ne bismo pričali o slobodnom softveru u ovom obliku; verovatno je da bi slobodni softver bio na marginama glavnih svetskih društvenih tokova; da bi pre predstavljaо lepu i neostvarivu ideju koju upražnjavaju samo izolovane hakerske grupe, nego stvarnost. Ipak, ideja koja je njega vodila od ranije je poznata i može se reći da njegov rad predstavlja specifičnu primenu i specifičan način primene ranijih ideja o nesmetanoj razmeni informacija među ljudima.

Krećući se unazad, od trenutka stvaranja projekta Gnu, možemo videti i značajne pokušaje i značajnu praksu deljenja znanja, informacija i umetnosti neuslovljeno prinudom državnih sistema: bilo da je u zatvorenijim sistemima to imalo za cilj zabranu širenja "nepodobnih informacija", bilo kroz savremeno pretvaranje znanja, informacija i umetnosti u sredstva robne razmene, odnosno, sredstvo za dominaciju u međuljudskim odnosima.

Ričard Stalman je krenuo u borbu za slobodni softver shvatajući slobodu razmene izvornog programskog koda kao uobičajenu u akademskim krugovima SAD sedamdesetih godina dvadesetog veka. Organizujući se intuitivno i sa ciljem da se znanje širi što više, po računarskim ograncima univerziteta širom SAD bilo je uobičajeno i stvar akademске etike da se izvorni kod nekog programa slobodno da kolegi kome je potreban. Kako intenzivnija računarska istraživanja datiraju s početka pedesetih godina dvadesetog veka, to je jasno da se takav odnos prema softveru gradio tokom dvadesetak godina pre nego što se Stalman zaposlio na Maščusetском institutu za tehnologiju u Bostonu.

Vraćajući se na početak razvoja te računarsko-akademiske zajednice, možemo videti potpuno razvijen odnos odbacivanja autorskog prava u situacionističkom pokretu. Još pod imenom Letrističke internationale, situacionisti su u prvom broju svog časopisa Potlač (na jeziku Kvaikudlu Indijanaca iz Britanske Kolumbije "potlač" bukvalno znači "rat", ali, zapravo, označava ritualno nadmetanje u poklanjanju i uništavanju ličnog poseda), objavljenog 22. juna 1954. godine, dakle nešto malo više od godinu dana po rođenju Ričarda Stalmana (rođen 16. marta 1953. godine), kažu: "Svi tekstovi objavljeni u Potlaču mogu biti slobodno reprodukovani, prilagođavani i citirani bez navođenja izbora." (Gi Debor, Društvo spektakla (1967. godina), anarhija / blok 45, porodična biblioteka broj 4, 2003. godina, str. 147.)

Postoji još starija takva praksa u umetničkim i avantgardnim krugovima, kao što je to bio slučaj za vreme dadaizma i ranog nadrealizma. Njihove su publikacije takođe bile besplatne; slobodno su raspolagali materijalom do kog su dolazili sa raznih strana, obrađivali su ga i na isti način su činili te materijale dostupnim za druge u svojim publikacijama.

Vredno je napomenuti i da se Lav Nikolajevič Tolstoj s kraja 19. veka odrekao svih autorskih prava na svoja dela. Zahvaljujući tome, njegova su dela mogla biti nesmetano preštampavana u potonjim godinama.

Ali, pojam autorskog prava je, uistinu, novijeg datuma. Sjajna dela evropske književnosti: Šekspirova, Servantesova, Kopernikova, Njutnova, dela Tomasa Mora, Erazma Roterdamskog, aleksandrinaca, Vergilija, Aristotela, Platona itd. -- nisu poznavala pojam autorskog prava. Oni su svojim delima sticali umetnički ili naučni autoritet, ali direktno od dela nisu sticali materijalnu korist; a upravo su se trudili da što više ljudi pročita šta su to napisali.

Prevedeno na jedan opštiji nivo, može se reći da su mnogi ljudi imali otpor prema robnim i vlasničkim odnosima od kad robni i vlasnički odnosi postoje.

Literatura

- Gi Debò, Drustvo spektakla (1967.), anarhija / blok 45, porodicna biblioteka broj 4, 2003. (http://lav.anarhija.org/~mario/dzabalesku/porodicna/pdf/004_DEBO.PDF)
- Why are anarchists against private property? (<http://www.infoshop.org/faq/secB3.html>)